

Enerzijds - Anderzijds

Andre Schulten

Vorig jaar ging ik naar een praatgroep over levensvragen. Studiemiddag heet zo iets tegenwoordig. Ik kwam terecht in een kaal buurthuiszaaltje waar tien houten stoelen in een kring stonden te wachten. De gespreksleider heette iedereen hartelijk welkom. Ik voelde mij meteen niet op mijn gemak. Maar ik moest dit doen. Van mijzelf. Ik kwam er niet meer uit. Ik was erg zenuwachtig en kreeg tijdens het voorstelrondje amper mee wie de anderen waren en met welke existentiële knoop zij in hun maag zaten. Toen ik aan de beurt was stond het zweet in mijn handen. Hakkelend begon ik.

'Ik.. ik.. Ik vraag me sinds jaar en dag af wat ik ben.. Een.. een onderzoeker of een genie-ter.. Ik.. ik kom er niet uit.'

Vragende blikken alom. Een enkeling trok een diepe frons en ander een smalend lachje. Ik had van mijn voorgangers wel iets opgevangen over 'zin van het bestaan' en mijn in-steek viel blijkbaar ver buiten de boot. Toch hield ik vol, dit was belangrijk. Aarzelend stak ik van wal.

'Kijk, het zit zo. Ieder voorjaar met het lengen der dagen speelt steeds weer het verlangen de kop op om natuurgebieden meter voor meter, centimeter voor centimeter, uit te kammen en in kaart te brengen. Inventariseren welke vogels, welke insecten, welke zoogdieren en welke planten er voorkomen en dan ook nog eens ontdekken wat hun onderlinge relaties zijn. Het is hoogmoed natuurlijk, want mijn kennis van de Nederlandse natuur is dan wel redelijk, maar er is vooral bijzonder veel dat ik niet weet. Of niet meer weet. Want niet onderhouden kennis slijt snel.

Ook dit voorjaar weer werd ik oplettender. Ik scharrelde weer een verjaarde agenda op en begon mijn waarnemingen te noteren. Zoogdieren, insecten en planten, maar vooral vogels. Daarbij liep ik nog al eens tegen de frustratie van een beperkte soortenkennis aan. Veel moest ik onbenoemd voorbij laten gaan. Tegen de zomer was mijn belangstelling echter zodanig geluwd dat het opschrijfboekje in een la verdween. Net als voorgaande jaren. De twijfel was weer naar binnen geslopen. Leuk om alles te noteren, maar wat moest ik met die wetenschap? Wie maalde om 13 Vinken, 1 Vos, 1 Citroenvlinder en 19 Houtduiven bij zonnig weer met een matig westzuidwester wind op 12 april in Mariëndaal? Met enige regelmaat meldde ik waarnemingen op de website van de vogelwerkgroep. Maar de twijfel bleef en dat maskerde ik door er soms een lolletje van te maken.

Gezien: 1 Raaf.

Plaats: Bij de stoplichten Amsterdamseweg, afslag Wolfheze.

Bijzonderheden: De vogel vloog door rood.

Op dat moment werd mijn betoog onderbroken en werd ik vriendelijk maar dringend verzocht om de zaal te verlaten. Ik probeerde nog: '..Ja maar, dit is voor mij heel belangrijk'. Men was onverbiddelijk. En daar stond ik dan. Met mijn ziel onder de arm en mijn twijfels als een steen om mijn nek. Ik moest het alleen maar uitzoeken.

Ik ging denken, ik ging schrijven. Hier een paar fragmenten.

"Sinds jaar en dag word ik geplaagd door deze diepgewortelde tegenstrijdigheid. Om gemotiveerd te blijven moet ik tenminste het nut van een bepaalde activiteit zien, maar tegelijk is het zo ontzettend leuk om iets nutteloos te doen. Zandkastelen bouwen bijvoorbeeld. Om de schoonheid van het tijdelijke te ontdekken. Maar ook kan ik helemaal opgaan in het soortenjagen. Zoveel mogelijk soorten op een lijst. Het is allemaal op het

irritante af, want het maakt het steeds moeilijker om ergens voor de volle honderd procent voor kan gaan. Steeds weet ik de andere kant te belichten. Enerzijds ben ik nieuwsgierig, leergierig en onderzoekend en stort ik me ergens helemaal op, maar anderzijds slaat meestal snel de verveling toe. Dan heb ik het wel gezien en is het tijd voor iets nieuws. Bovendien is er steevast weerstand een absoluut serieuze aanpak. Vroeger, bij de NJN wisten ze het al: 'Hij is verschrikkelijk fanatiek... Als het hem uitkomt'."

foto André Schulten

"Ik ben nu eenmaal geen natuurman die om de haverklap stilstaat om ieder polletje en paaltje, ieder slootje en boompje af te speuren. Ik doe het vooral met wat me voor de voeten komt. Steeds zie ik mij geconfronteerd met een menselijk tekort. Als ik naar bloemen speur vliegt weet ik welke vogel over mij heen en als ik met mijn hoofd in de nek naar vogels speur vertrap ik allerlei planten. Het zal er evolutionair wel nooit van komen dat wij ogen in ons achterhoofd krijgen."

"Ik laat de soortenkennis los en ga steeds meer naar het grote geheel kijken, naar de samenhang. Ik wil het niet meer nodig hebben om alle planten en dieren een naam te geven, te determineren. De natuurgids en verrekijker zijn blokkades tussen waarneming en beleving. De natuur laat zich toch niet volledig doorgronden, daarvoor zijn de systemen te complex. Met al je verstandelijke vermogens en alle onderzoeken blijf je altijd toeschouwer, terwijl je er onderdeel van wordt op het moment dat je er van kunt genieten. Een mooie vogel zonder naam blijft evengoed een mooie vogel. En een zeldzame plant is heus niet mooier dan een algemene. Als je maar écht kijkt. Mijn dochter Floor snapte dat al op haar vierde. We waren naar de dierentuin geweest en na afloop vroeg ik haar welk dier ze het mooist vond. Ze wist het zonder nadenken: de musjes op het terras die de broodkruimeltjes kwamen pikken."

Hoe mooi ik het ook opschreef, het bleef wringen. Het bleek geen remedie tegen mijn onzekerheid. Maar alles verandert, altijd, en afgelopen voorjaar op een stralende dag, zag ik het licht. Nou ja, een klein lichtje. Nogal lusteloos googlede ik wat rond op internet-natuurpagina's toen ik op waarneming.punt.nl terechtkwam. Aanvankelijk bladerde ik sceptisch door de gegevens, maar gaandeweg werd ik enthousiaster. Eindelijk had ik een digitaal opschrijfboekje gevonden waar ik al mijn waarnemingen in kwijt kan. Maakt niet uit wat: Pissebedden, Madeliefjes, Elfenbankjes, Huismussen, Eekhoortjes. Alles wat maar leeft krijgt er een plekje. Vaak duizenden meldingen en tientallen nieuwe waarnemers per dag. Bovendien zijn de ingevoerde gegevens ook nog eens beschikbaar voor allerlei werkgroepen en verenigingen.

Wat ik tegenwoordig doe? Ik ben gestopt met verhaaltjes verzinnen over niet bestaande praatgroepen en ik geniet weer volop van de soortenjacht. Ik heb de flora en de insectengidsen afgestoft, de verrekijker en vliegennet liggen weer onder handbereik en ik wil weer alles, alles weten. Dat er regelmatig kleine piepvogeltjes met hun naam vandoor gaan ergert me nu niet meer. Er blijft genoeg over. Zelfs mijn stadse achtertuin is een klein paradijsje gebleken. Hoe simpel kan een levensvulling zijn: ik tel weer mee!